

Rovdjurspolitikens inriktning

Sammanfattning

Med stöd av sin initiativrätt i 9 kap. 16 § riksdagsordningen föreslår utskottet att riksdagen gör följande tillkännagivande till regeringen. Regeringen bör fullfölja intentionerna bakom den rovdjurspolitik som riksdagen har beslutat och riksdagens tillkännagivande om en fortsatt selektiv jakt efter varg. Det innebär bl.a. att regeringen bör upprätthålla den nu gällande beslutsordningen för skydds- och licensjakt.

I betänkandet finns två reservationer (S och MP respektive V).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Rovdjurspolitikens inriktning	5
Reservationer	9
1. Rovdjurspolitikens inriktning (S, MP).....	9
2. Rovdjurspolitikens inriktning (V).....	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Rovdjurspolitikens inriktning

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att intentionerna bakom den rovdjurspolitik som riksdagen beslutade 2013 ska fullföljas och tillkännager detta för regeringen.

Reservation 1 (S, MP)

Reservation 2 (V)

Stockholm den 8 december 2015

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Ulf Berg (M), Isak From (S), Maria Strömkvist (S), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Anders Forsberg (SD), Lars Tysklind (L), Jens Holm (V), Marianne Pettersson (S), Runar Filper (SD), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Emma Nohrén (MP), Eskil Erlandsson (C) och Magnus Oscarsson (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Ledamöterna för Moderaterna, Centern, Liberalerna och Kristdemokraterna i utskottet har, med åberopande av sin initiativrätt i 9 kap. 16 § riksdagsordningen, föreslagit att utskottet ska göra ett tillkännagivande med följande innebörd till regeringen. Regeringen bör fullfölja intentionerna bakom den rovdjurspolitik som riksdagen beslutade 2013 och det tillkännagivande om en fortsatt selektiv jakt efter varg som riksdagen beslutade 2015. Det innebär bl.a. att regeringen bör upprätthålla den nu gällande beslutsordningen för skydds- och licensjakt.

Utskottet har med anledning av förslaget hört företrädare för Regeringskansliet (Statsrådsberedningen, Utrikesdepartementet och Miljö- och energidepartementet) och för Naturvårdsverket.

Utskottets överväganden

Rovdjurspolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Med bifall till utskottsinitiativet ställer sig riksdagen bakom det som utskottet anfört om att regeringen bör fullfölja intentionerna bakom den rovdjurspolitik som riksdagen har beslutat och tillkännager detta för regeringen.

Jämför reservationerna 1 (S, MP) och 2 (V).

Bakgrund

Rovdjurspolitikens inriktning

Riksdagen beslutade 2013 om en inriktning för rovdjurspolitiken (prop. 2012/13:191, bet. 2013/14:MJU7, rskr. 2013/14:99). Det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken ska enligt beslutet vara att varg, björn, järv, lo och kungsörn i Sverige ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus enligt rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, det s.k. art- och habitatdirektivet, samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas. Inriktningen innehåller också mål för rovdjursstammarna med bl.a. referensvärden för populationsstorlek och utbredningsområde. Vidare beslutades om en toleransnivå för skador på ren orsakade av stora rovdjur om maximalt 10 procent räknat på en samebys faktiska renantal.

Med den beslutade inriktningen av rovdjurspolitiken följde också att rovdjursförvaltningen regionaliserades ytterligare, bl.a. genom att det infördes en ökad möjlighet för Naturvårdsverket att delegera beslut om skydds- och licensjakt till länsstyrelsen.

Riksdagen påtalade i april 2015 i samband med ett tillkännagivande till regeringen om fortsatt riktad selektiv jakt efter varg att det är angeläget att den tidigare beslutade rovdjurspolitiken ligger fast (bet. 2014/15:MJU12, rskr. 2014/15:182).

Beslut om skydds- och licensjakt

Enligt 24 a § jaktförordningen (1987:905) får Naturvårdsverket överlämna till länsstyrelsen att besluta om skyddsjakt efter björn, varg, järv, lo och kungsörn. Av samma paragraf framgår också att Naturvårdsverket under vissa förutsättningar även får överlämna till länsstyrelserna i ett rovdjursförvaltningsområde att besluta om licensjakt efter björn, varg, järv och lo. Bestämmelsen i dess nuvarande ordning infördes den 1 januari 2014.

Länsstyrelsens beslut överklagas till Naturvårdsverket vars beslut i ett överklagat ärende enligt 58 § jaktförordningen inte får överklagas.

Kompletterande uppgifter

Naturvårdsverket har senast genom beslut den 25 juni 2015 (NV-04080-15) överlämnat rätten att besluta om skydds jakt efter björn, varg, lo och järv till vissa länsstyrelser. I fråga om licensjakt har Naturvårdsverket överlämnat till vissa länsstyrelser att besluta om detta; när det gäller varg genom beslut den 30 oktober 2014 (NV-06561-14), i fråga om björn genom beslut den 4 december 2014 (NV-06889-14) och i fråga om lo genom beslut den 5 november 2015 (NV-05762-14). Samtliga beslut är tidsbegränsade.

Regeringskansliet uppdrog den 28 maj 2015 åt en utredare att föreslå en transparent och rättssäker processgång för överprövning av länsstyrelsens beslut om jakt efter björn, varg, järv, lo och kungsörn som är förenlig med EU-rätten och andra internationella åtaganden. I oktober 2015 lämnade utredaren sin promemoria Överprövning av beslut om skydds jakt och licensjakt för vissa rovdjur (dnr N2015/07181/RS). Utredaren konstaterar bl.a. att överklagandeförbudet inte i sig strider mot Århuskonventionen. Däremot menar utredaren att ett sådant förbud inte är förenligt med grundläggande principer om effektiva nationella rättsmedel och principen om EU-rättens ändamålsenliga verkan. Därutöver anför utredaren också att det är möjligt att förbudet även strider mot likvärdighetsprincipen. Utredaren föreslår därför att länsstyrelsernas beslut om licens- och skydds jakt av rovdjur ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol, närmare bestämt Förvaltningsdomstolen i Stockholm, i stället för till Naturvårdsverket. Den 3 november 2015 höll Regeringskansliet (Näringsdepartementet) ett remissmöte om förslaget.

Frågan om rätten att överklaga länsstyrelsens beslut till domstol är för närvarande föremål för prövning i Högsta förvaltningsdomstolen som den 28 januari 2015 meddelade prövningstillstånd i ett mål som rör frågan om huruvida ett beslut fattat av Naturvårdsverket om licensjakt efter varg kan tas upp till prövning trots att det enligt 58 § jaktförordningen inte får överklagas (mål nr 312-15).

Vid miljö- och jordbruksutskottets sammanträde den 1 december 2015 lämnade företrädare för Regeringskansliet följande information. Regeringens rovdjurspolitik går ut på att Sverige ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus för rovdjursstammarna samtidigt som tamdjurshållning inte ska påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas. Det innebär att regeringen följer den rovdjurspolitik som riksdagen har beslutat. Sverige är också EU-medlem och måste förhålla sig till EU-rätten, bl.a. art- och habitatdirektivet.

EU-kommissionen har visat stort intresse för den svenska rovdjurspolitiken när det gäller varg. Kommissionen driver för närvarande två överträdelseärenden mot Sverige med koppling till frågan om jakt efter varg. Det första ärendet, som inleddes 2010, rör den svenska licensjakten efter varg.

Kommissionens ståndpunkt är att licensjakten strider mot Sveriges skyldigheter enligt art- och habitatdirektivet. I skriftväxlingen med kommissionen har regeringen redogjort för de åtgärder som vidtagits i syfte att få till stånd en långsiktigt hållbar rovdjurspolitik i enlighet med art- och habitatdirektivet. Detta ärende har nu kommit så långt att nästa steg är att kommissionen ska besluta om den ska inleda en fastställsetalan om fördragsbrott mot Sverige inför EU-domstolen.

Det andra överträdelseärendet som rör överklagbarheten av jaktbeslut befinner sig i ett inledande skede. Kommissionen meddelade 2014 Sverige att den ifrågasätter om den nuvarande ordningen med jaktbeslut som fattas av länsstyrelsen och som endast kan överklagas till Naturvårdsverket överensstämmer med Århuskonventionen jämförd med EUF-fördraget och principen om ändamålsenlig verkan av art- och habitatdirektivet. Sverige svarade i september 2014 på en formell underrättelse i ärendet.

Med anledning av kommissionens ifrågasättande av processordningen kring jaktbeslut initierade regeringen en utredning. Utredningen har haft i uppgift att se över överprövningsprocessen i syfte att få till stånd en ordning som överensstämmer med EU-rätten och andra internationella åtaganden. Utredningen presenterade sina slutsatser i oktober 2015 och ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

När det gäller den prövning av överklagandeförbudet som pågår i Högsta förvaltningsdomstolen är detta något som regeringen får förhålla sig till när domstolens avgörande kommit.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen beslutade 2013 om en ny rovdjurspolitik. Beslutet innebar att rovdjursförvaltningen flyttades närmare de regioner och människor som främst är berörda. Syftet var att genom en rad reformer skapa en ändamålsenlig och effektiv förvaltning. En förvaltning som långsiktigt tryggar rovdjurens gynnsamma bevarandestatus och som samtidigt åtnjuter hög legitimitet bland de berörda.

Som en del av den nya inriktningen av rovdjurspolitiken infördes en ny ordning för beslut om skydds- och licensjakt efter rovdjur. Bakgrunden till den nya ordningen var att skydds- och licensjakt skulle kunna genomföras inom rimlig tid och på ett ändamålsenligt sätt samt att långdragna domstolsprocesser skulle undvikas. Inom ramen för ovan nämnda tillkännagivande våren 2015 om fortsatt selektiv jakt efter varg framhöll riksdagen det angelägna i att den tidigare beslutade rovdjurspolitiken ligger fast.

Utskottet noterar att regeringen trots detta valt att fortsätta bereda de förslag som presenterades i promemorian Överprövning av beslut om skyddsjakt och licensjakt för vissa rovdjur. De förslag som presenteras i promemorian riskerar att äventyra intentionerna bakom den rovdjurspolitik som riksdagen har beslutat. Utredningens förslag liknar på många sätt den tidigare ordningen för överklagande av beslut om jakt, vilket innebär att överprövning av beslut om

skydds- och licensjakt åter ska behandlas i domstol. Utskottet vill påminna om att det dåvarande systemet resulterade i att överprövningen av sådana beslut tog sådan tid att jakten många gånger inte kunde verkställas på grund av lång handläggningstid. Ändamålet med skydds- och licensjakt riskerar att gå förlorat vid en återgång till den tidigare ordningen.

Utskottet konstaterar att regeringen i denna komplicerade fråga skyndsamt och utan närmare dialog med de berörda, intresseorganisationerna eller riksdagen tycks ha för avsikt att på ett avgörande sätt ändra den rovdjurspolitik som riksdagen har beslutat, nämligen ordningen för beslut om jakt. Detta görs samtidigt som Högsta förvaltningsdomstolen bereder ett mål som kan klargöra rättsläget i frågan. Utskottet anser att domstolens avgörande bör inväntas innan några förändringar i jaktförordningen genomförs. För att avvakta med att vidta åtgärder som innebär en förändring av rovdjurspolitikens inriktning talar också att inte heller EU-kommissionens överträdelseärenden om den svenska vargjaktens förenlighet med EU-rätten är slutligt avgjorda.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att det är viktigt att regeringen fullföljer intentionerna bakom den rovdjurspolitik som riksdagen ställde sig bakom 2013 och tillkännagivandet våren 2015 om en fortsatt selektiv jakt efter varg. Det innebär bl.a. att regeringen bör upprätthålla den nu gällande beslutsordningen för skydds- och licensjakt. Det som utskottet nu har anfört bör ges regeringen till känna.

Reservationer

1. Rovdjurspolitikens inriktning (S, MP)

av Matilda Ernkrans (S), Isak From (S), Maria Strömkvist (S), Jan-Olof Larsson (S), Monica Haider (S), Marianne Pettersson (S) och Emma Nohrén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår utskottets förslag.

Ställningstagande

Riksdagen har beslutat om en inriktning för rovdjurspolitiken. Det har under beredningen av ärendet klargjorts att regeringen följer riksdagens beslut. Regeringen har inte heller fattat några beslut som innebär en förändring av den beslutade rovdjurspolitiken. Genom det svenska medlemskapet i EU har regeringen också ett ansvar för att inom ramen för den beslutade rovdjurspolitiken förhålla sig till EU och EU-rätten. Mot denna bakgrund ställer vi oss frågande till tillkännagivandet och kan inte heller se vad regeringen ska vidta för åtgärder med anledning av detta. Vi motsätter oss därmed initiativet och avstyrker därför förslaget till tillkännagivande.

2. Rovdjurspolitikens inriktning (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Ställningstagande

Konsekvensen av det föreslagna initiativet blir vare sig en mer hållbar rovdjurspolitik eller en rättssäkrare hantering av denna. Vänsterpartiet anser att den rovdjursförvaltning som riksdagen har beslutat motverkar en långsiktigt hållbar lösning och brister i det vetenskapliga underlaget. Av detta skäl avlog vi proposition 2012/13:91 En hållbar rovdjurspolitik. Den biologiska mångfalden och dess ekosystemtjänster är grunden för vår välfärd, och de stora rovdjuren har stor betydelse för den övriga biologiska mångfalden. Samexistensen mellan rovdjur och människor kan i vissa fall vara

problematisk. Möjlighet till skyddsjakt efter t.ex. varg är en viktig åtgärd som måste finnas tillgänglig snabbt när det är den enda lösningen. Men en utvidgad jakt i form av licensjakt efter våra stora rovdjur får enligt vårt förmenande inte ske under omständigheter som riskerar artens långsiktiga gynnsamma bevarandestatus och våra åtaganden internationellt och inom EU. Ett grundläggande krav måste även vara att licensjakt är förenligt med effektiva nationella rättsmedel samt att det inte strider mot likvärdighetsprincipen och Århuskonventionen. Detta bör ges regeringen till känna.